

Perko VUKOTIĆ*

UVODNA RIJEČ

Meni, koji sam fizičar, nije baš lagodno sjedjeti danas na ovom mjestu kopredsjedavajućeg skupom, i obratiti se vama – istoričarima, pedagogima i drugim specijalistima za pitanja o kojima će se raspravljati na ovom okruglom stolu.

Kako su mi savremeni evropski i globalni trendovi u obrazovanju i obrazovna politika u Crnoj Gori ipak znatno bliži nego istorijska nauka, usudiću se da o tom kontekstu ovog našeg današnjeg skupa kažem par riječi.

Svjedoci smo svakim danom sve bržih promjena u svijetu, tako da su izazovi sa kojima se čovjek suočava tokom života sve nepredvidljiviji, a problemi, profesionalni i drugi, koje mora rješavati sve složeniji. Da bi se uspješno nosio sa životnim izazovima, da bi bio aktivan sudionik u društvenom okruženju i sebi obezbijedio dostojan život, potrebno mu je sve više znanja i praktičnih vještina. Stoga nauk koji se stiče formalnim obrazovanjem, za razliku od nekih prošlih vremena, savremenom čovjeku nije dovoljan i on mora učiti i sticati nova znanja i kompetencije tokom čitavog života.

Zato i koncepcija formalnog obrazovanja danas mora biti drugačija nego ranije, prilagođena ovom i dolazećem vremenu i njihovim zahtjevima. Savremena škola treba da mladog čovjeka opskrbi temeljnim i funkcionalnim znanjem, kao i osnovnim i generičkim kompetencijama. Ne smije da učenika preopterećuje faktima i njihovim memorisanjem, već da kod njega podstiče radoznalost, razvija sposobnost zapažanja i analitičnost, i kroz diversifikaciju izvora učenja upućuje ga na samostalan i istraživački pristup učenju – u stvari, da mu stvori naviku da uči i da

* Akademik Perko Vukotić, predsjednik Odbora za obrazovanje CANU

ga nauči kako da uči. U savremenom svijetu posebno su značajne imaginacija i kreativnost, te ih u školi kod mladih ljudi treba posebno podsticati, i učiti ih da misle slobodno i nekonvencionalno. Valja kod učenika takođe njegovati i visoko vrednovati duh kritičnosti i preispitivanja, i naročito provjeravanja autoriteta, ideologije, opšte istine.

Iz tih razloga u Crnoj Gori je prije desetak godina pokrenuta reforma obrazovanja i naš je sistem, sa konceptualnog stanovišta, učinjen uporedivim sa obrazovnim sistemima razvijenih evropskih zemalja. Obrazovnu reformu, naravno, treba razumjeti kao dugoročni koncept i viziju, kao proces na kojem je neophodno dosljedno istrajavati, ali uz konstantnu i odgovornu brigu nadležnih, kao i svih ostalih involviranih subjekata, o njenoj realizaciji i unapređivanju njenih instrumenata, a na osnovu redovnog praćenja i periodičnog pažljivog analiziranja njenih efekata. Nastavne programe svih predmeta, među njima, svakako, i istorije, potrebno je stalno preispitivati i, kada se to od stručne javnosti ocijeni neophodnim, prilagođavati savremenim naučnim saznanjima i društvenim potrebama, pa i značajnije ih mijenjati.

Kompleksnost današnjeg svijeta a još više njegova neposredna i dalja budućnost postavljaju mnogobrojna važna pitanja na koja je uopšte teško naći dobre odgovore, ali koje je, tim ne manje, neophodno stalno tražiti i poboljšavati ih („*Važno je nikad ne prestati postavljati pitanja*” – Albert Ajnštajn). Usljed sve bržeg razvoja nauke, novih znanja i tehnologija, kao i usljed njima uslovljenih procesa planetarne globalizacije, mijenjaju se shvatanja i razumijevanja događaja, pojava i procesa, mijenja se njihovo vrednovanje, mijenjaju se i sami sistemi vrijednosti. Sve to zahtijeva temeljna preispitivanja i nova sagledavanja mjesta, značaja, uloge i perspektive sopstvene društvene zajednice na regionalnoj i globalnoj sceni, preispitivanja tradicijom naslijeđenih vrijednosti, kao i pogleda na prošlost i interpretacija istorijskih činjenica, a sve radi traženja adekvatnog odgovora na zahtjeve i izazove vremena koje je pred nama.

Potreba demokratizacije našeg društva i aktivne građanske participacije svake osobe u društvenim procesima zahtijevaju da se u okviru školske socijalizacije cjelokupno obrazovanje profiliše kao građansko obrazovanje. Potrebna je jasna njegova usmjerenost na formiranje građansko-državnog identiteta, uz istovremenu afirmaciju i razvijanje osjećanja sopstvenog nacionalnog i kulturnog identiteta svakog pojedinca. Nastava istorije ne može ostati izvan takvog procesa – naprotiv, ona u njemu ima posebnu ulogu i značaj. Zato je dobro da na ovakvom okru-

glom stolu o savremenoj nastavi istorije u našim školama govore ne samo istoričari, naučnici i praktičari njene nastave već i pedagozi, psiholozi, sociolozi i drugi koji sa aspekta svoje nauke i prakse mogu dati izuzetno koristan doprinos svestranijem sagledavanju uvijek veoma aktuelne teme koja je predmet pažnje ovog našeg skupa.

U svakom slučaju, vjerujem u svrsishodnost održavanja ovog okruglog stola i očekujem da će učesnici, kroz sagledavanje teme skupa sa različitih aspekata i polazeći od svog ličnog naučnog znanja i nastavnog i životnog iskustva, uz primjerno uvažavanje drugačijih mišljenja, pogleda i stavova, dati koristan prilog unapređivanju programa i nastave istorije u našim školama.

